

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

CEP KİTAPLARI - ???
AİLEM SERİSİ - 10

Editör

Doç. Dr. Huriye Martı

Koordinasyon

Yunus Akkaya

Grafik Tasarım

AralGroup | Creative

Tel: 0.312 433 2725

Baskı

AralGroup | Creative

Tel: 0.312 433 2725

Baskı Takip

İsmail Derin

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü

Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı

Tel: (0 312) 295 72 93 - 94

Faks: (0 312) 284 72 88

e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr

www.diyanet.gov.tr

Eser İnceleme Komisyon Kararı

00.00.0000/..

1. Baskı Ankara 2014

2014-06-Y-0003-000

ISBN 978-975-19-0000-0

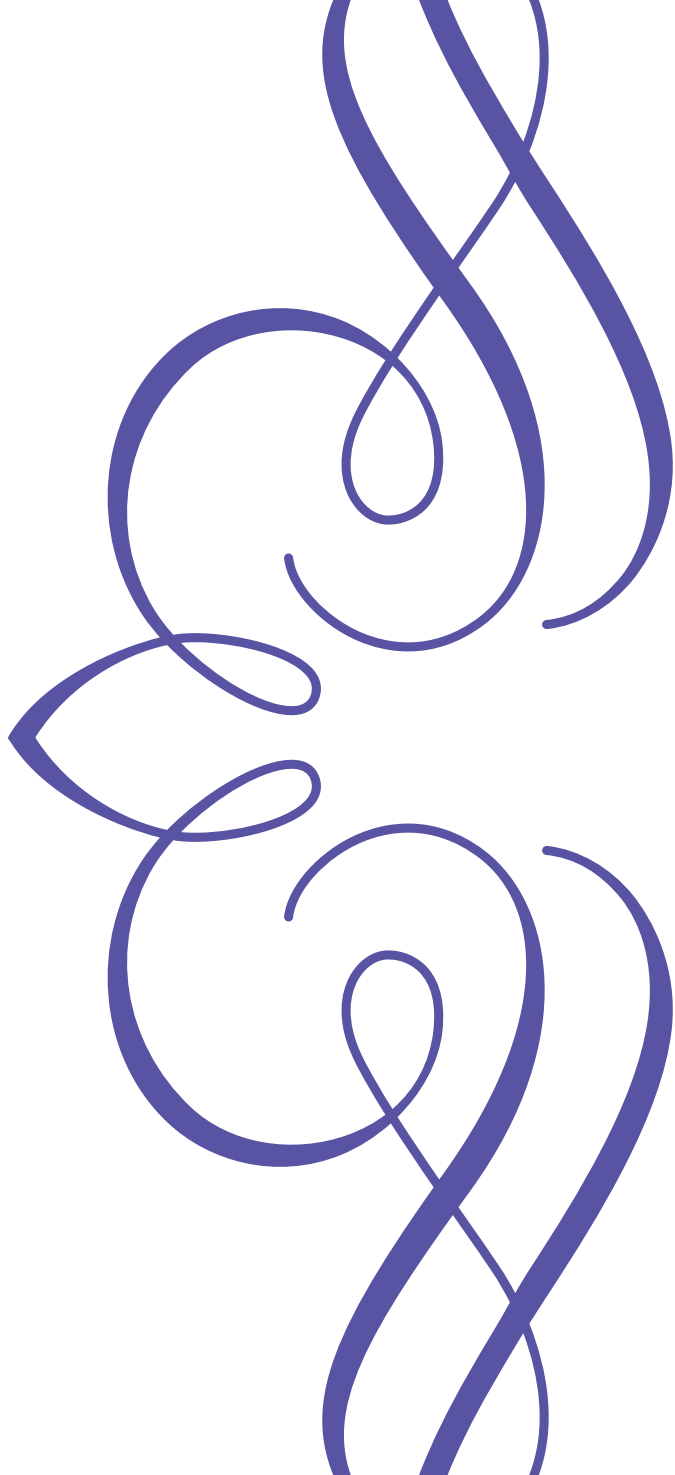

Ailemde Merhamet İstiyorum

Dr. Elif Arslan

Muktedirdi, güçlüydü, onun sahibiydi. Kırbacını kaldırdı, indirdi, kaldırdı, indirdi; kölesini dövüyordu. Birden arkasından bir ses duydu: *“Şunu bil ki Ebû Mes’ûd...”* Arkasını döndü, Allah Resûlü’nü gördü. *“Şunu bil ki Ebû Mes’ûd, Allah’ın senin üzerindeki gücü, senin bu köle üzerindeki gücünden daha fazladır.”* diyordu. Kendisini tek muktedir sanan ve tek hak sahibi hisseden bir insan için ne sarsıcı bir uyarı!

Elindeki kırbacı derhal bırakmıştı Medineli sahâbî Ebû Mes’ûd. Allah Resûlü’nün kendisini böyle etkili bir şekilde uyarışını anlatırken, bir daha hiçbir kölesini dövmediğini ve o köleyi de Allah rızası için azat ettiğini söylemişti (Müslim, Eymân, 34). Çünkü artık biliyordu ki yerlerin ve göklerin sahibi olan Allah’ın kudreti, onun gücünden çok daha fazla... Kâinatın tek hâkimi olan Allah, aynı zamanda *“Merhametlilerin en merhametlisi”*... Kulundan da şiddet değil, merhamet bekliyor...

Şiddet Denince...

■ nciten, hırpalayan ve aşağılayan etkisiyle şiddet, insanlık tarihi kadar eski bir olgu. Hz. Âdem'in oğullarından biri diğerini öldürdüğünde, aslında yeryüzü ilk aile içi şiddete sahne olmuştu. Şiddetin zehirli soluğu, zaman ve mekân sınırı tanımadan insanlığın arasında yayıldı. Yaşa ve cinsiyete bakmadan milyonlarca insana gözyaşını, acıyı, hüznü yaşattı. Sadece bedenlerini değil, ruhlarını, iç âlemlerini, maneviyatlarını zedeledi. Ve her hakarette, her yumrukta, her kurşunda yeni şiddetler doğurdu.

Âlemlerin Rabbi, *“Rahmetim gazabımı geçti.”* buyururken (Buhârî, Tevhîd, 22), O'nun bazı kulları acımasızlığı seçti. Asırlar boyunca Allah'ın elçileri insanlığı şefkate ve adalete davet ederken, bazıları ısrarla zalimliği tercih etti. *“Âlemlere rahmet olarak gönderilen”* (Enbiyâ, 21/107) Son Peygamber'in merhamet yüklü mesajı dünyaya yayılırken, bugün bile hâlâ şiddet hayatlarımızdan silinemedi.

Şiddet kıtalar dolaşıyor. İnsanın bizzat kendisine uyguladığı fiziksel ve duygusal şiddetten başlayıp, oradan aileye sıçırıyor. Komşu ve akrabaya ilişkilerine uzanıyor, şehirlerin dokusuna işliyor, nihayet uluslararası boyutlara ulaşıyor. Şiddete “dur” demek için en yakınımızdan başlamak gerekiyor. Tüm benliğimizle merhameti benimsemek, ailemizde şefkat ve adaleti yaşanır kılmak her geçen gün daha da önem kazanıyor. Çünkü şiddetin kavurucu sıcağından, öfkenin yok edici fırtınasından kaçan her can, aile yuvasının merhametli çatısı altında huzur ve güven bulmayı hak ediyor.

Şiddet Bunun Neresinde?

Şiddet denince akla ilk olarak fiziksel şiddet yani dayak geliyor. Bunun en önemli sebebi, adı üstünde “fiziksel” yani görünür olması olabilir mi?

Ya görünmüyorsa şiddet? İnsanın “insan olma” vasfına vuruluyorsa görünmeyen sopalar, onurunu zedeliyorsa mesela? Gizlice eziyorsa, benliğini yaralıyorsa? Bakışlarla tokatlıyor, sözlerle tekmeliyor, aşağılamalarla çekiyorsa ruhunun tellerini bir bir? Kapıları üzerine kilitlemeden, ellerini ayaklarını bağlamadan iradesini boğarak

AİLEMDE MERHAMET İSTİYORUM

hapsediyorsa onu? O zaman şiddet yoktur diyebilir miyiz? Eşi tarafından hakaret gören, azarlanan, küçümsenen, emekleri takdir edilmeyen, aksine sürekli eleştirilen bir insan, kadın olsun erkek olsun şiddet görmüyor diyebilir miyiz? Ev içinde dayağa şahit olan bir yavru, kendi dayak yemese de şiddet mağduru değil midir?

Peygamber Efendimiz diyor ki, *“Sizin en hayırlınız, ailesine karşı en hayırlı olanınızdır. Ben de aileme karşı en hayırlı olanıyım.”* (Tirmizî, Menâkıb, 63)

Şiddet fiziksel olmadığında hayat süt liman gibi görünebilir. Hatta şiddete maruz kalan kişi bile yaşadığı durumun, gördüğü muamelenin adını koymakta zorlanır. Kendisini içten içe bunalan, sıkıntıya sokan, üzen, karmaşık duygular yaşamasına sebep olan bu hâle bir anlam veremeyebilir. Oysa şiddettir yaşadığı.

Düşünelim; bir iftirayı şiddet dışında nasıl tanımlayabiliriz? Küfürlü ifadeler, beddualar, kötü lakaplar ezmez mi insanı? Eşleri birbirine örtü kılmışken Yüce Rabbimiz, eşinin mahremine başkalarına anlatmak, onun güvenini kötüye kullanmak şiddet değil de nedir? Ailesiyle, akrabalarıyla, komşularıyla görüşmesine izin verilmeyen bir kadının şiddet görmüyor mudur? “Dediğimi yapmazsan artık senin annen olmayacağım.” tehdidini duyan küçük bir çocuğun yaşadığı kaygıyı, çektiği ıstırabı neyle ifade edebiliriz? Maaşına el konulan bir büyükanne, zorla çalıştırılan bir genç, istismara uğramış bir çocuk şiddetin pençesinde değil midir? Şu hâlde şiddet sadece görünür boyutuyla değil, ekonomik, psikolojik, cinsel ve sosyal boyutlarıyla da ailemizi tehdit eden ciddi bir problemdir.

Ailemde Kimse Şiddet Görmesin

“Şiddet” kelimesinin kurduğu en kötü tam-lama, “aile” kelimesi ile yan yana geldiğinde oluşuyor: “Aile içi şiddet”... Ne acı bir ifade! Aslında şiddet kesinlikle aileyle beraber anılma-ması gereken bir kelime değil mi? Çünkü biz, Kur’an-ı Kerim’in ifadesiyle, birbirimizle huzur bulalım (Rûm, 30/21), eşlerimiz elbisemiz olsun (Bakara, 2/187), birbirimizi iyiliğe yöneltelim, kötülükten uzak tutalım (Tevbe, 9/71) diye aile kuruyoruz. Birer elbise gibi birbirimizi maddi ve manevi kötülüklerden koruyalım, karşılık bekleme-sizin destekleyelim, bütünleyelim, kusurlarımızı örte-lim. Dünyada inci tanelerimiz, göz aydınlığımız, sevinç kaynağımız olan çocuklarımız, ahirette de sermayemiz olsun. Birlikte mutluluğu, güveni, ül-feti, muhabbeti tadalım.

Bu duygu ve düşüncelerle kuruyoruz yu-valarımızı. Temeli sevgi ve saygı ile atılan böy-le bir çatı altında şiddet nasıl yer bulabilir? Hele de sünnetini baş tacı ettiğimiz Peygamberimiz, *“Kıyamette en ağır azap görecekler, insanla-ra en çok işkence edenlerdir.”* (İbn Hanbel, IV, 90)

buyurmuşken! İşkence deyince aşırı ve sistematik eziyetler anlaşılmalı sadece. İnsanın bedenine veya kişiliğine yapılacak her türlü saldırı bir süre sonra işkenceye dönüşebilir. Küçük gibi görünen hak ihlallerinin ve şiddet davranışlarının zamanla hayatı yaşanamaz hâle getirdiğini ve işkenceye dönüştüğünü inkâr etmek mümkün mü?

Aile içi şiddet denildiğinde ilk akla gelen kadının kocasından şiddet görmesi oluyor. Oysa bu, şiddetin sadece bir türü. Aile içinde çocuklar da şiddetin odağı olabiliyor. Dahası çocuklar ailedeki bütün yetişkinlerden, hatta dayı ve amca gibi yakın akrabadan şiddet görebiliyor. Ve yaşlılar... Onlar da binbir emekle büyüttükleri evlatlarından ya da torunlarından ahir ömürlerinde şiddet görebiliyor. Ailede şiddet konusunda belki de en son akla gelen erkek oluyor. Hâlbuki sözlü, psikolojik ya da ekonomik baskıyla erkeğin de şiddete maruz kaldığı durumlar karşımıza çıkabiliyor. Biz, ailemizde şiddetin hiçbir türünü istemiyoruz, hem de hiç kimseye karşı...

Ailemde Kadın Şiddet Görmesin

Eşimize “hayat arkadaşım” deriz. Evlilik ilişkisindeki bağı latif bir dille anlatan ne sıcak bir ifade! Arkadaş; yalnızlığa, tehlikeye, saldırıya karşı insanın sırtını yaslayıp kendisini güvenceye aldığı kimsedir. Söz konusu olan hayat arkadaşı olunca, bu özellikler daha da önem kazanıyor: Allah ömür verdiği sürece birbirini koruyup kollayacak, destekleyip göz aydınlığı olacak bir arkadaşlık...

Sevgili Peygamberimiz, **“Kadınlar, erkeklerle birlikte bir bütünü tamamlayan diğer yarıdır.”** buyuruyor. (Ebû Dâvûd, Tahâret, 94) Ancak eşler arasındaki ilişki, birbirini tamamlayan bir arkadaşlık ilişkisi olmaktan çıkıp güç ilişkisine dönüşürse, güven zedeleniyor. Eşler yalnızlaşıyor, yabancılaşıyor. Birbirinin güzel taraflarını göremez, takdir edemez hâle geliyor. Bu yüzden Peygamberimiz, **“Mümin bir kimse, eşine nefret beslemesin. Çünkü onun bir huyunu beğenmezse de hoşlanacağı başka bir huyu mutlaka vardır.”** (Müslim, Radâ’, 61) buyurarak, iyiye ve olumluya odaklanmamızı tavsiye ediyor.

Evlilik, omuzlara yük değil, gözlere ışıltı olmalı. Hayat arkadaşının rakibi değil, sırdaşı olmalı, örtüsü olmalı insan. Ve fiziksel olarak erkekten güçsüz yaratılmış olan kadın, erkeğin gücünü

ispatlama imkânı olarak görülmemeli. Nikâhla erkeğin “mülkiyetine girmiş” bir insan değil, ona “emanet edilmiş” bir can olduğu bilinmeli. Hayat arkadaşına karşı hoyratlaşan ve şiddetten kaçınmayanlara uyarı olarak Peygamber Efendimizin şu sözleri yetmez mi: *“Kadınlar konusunda Allah’tan sakının (O’na hesap vereceğinizi unutmayın). Çünkü siz onları Allah’ın emaneti olarak aldınız ve Allah’ın adıyla (nikâh kıyarak) kendinize helâl kıldınız.”* (Müslim, Hac, 147)

Kadın şiddet görürse...

Kadına yönelik şiddetin yaygın olduğu bir topluma İslam mesajını getiren Allah Resûlü (s.a.s.) aile içinde şiddeti kesin bir dille yasaklıyor, *“Allah’ın hanım kullarına vurmayın! ... Hanımlarını döven adamların sizin hayırlılarınız olduğunu sanmayın!”* (Ebû Dâvûd, Nikâh, 41-42) diyordu. Onun ifadesiyle en hayırlı Müslüman, ailesi içinde en güzel davranandı.

Ümmetine merhameti tavsiye eden Peygamber Efendimiz, kendi hayatında da eşleriyle daima anlayışlı, hoşgörülü, nazık ve şefkatli bir ilişki geliştirmişti. Hz. Âişe’nin ifadesi ile *“bir kadına ya da bir hizmetçiye tek bir tokat bile atmamıştı.”* (Müslim, Fedâil, 79) Merhametsizliği asla affetme-

miş, aile içinde kadının şiddet görmesine kesinlikle göz yummamıştı. Geçimsizlik durumunda anlaşma mümkün değilse eşlerin ayrılması yoluna başvurmuş, söz gelimi hanımını döverek kolunu kıran sahâbî Sâbit b. Kays'a müsamaha göstermemişti. Sâbit'in hanımı Cemile, benzeri sebeplerle öteden beri şikâyetçi olduğu evliliğini artık devam ettirmek istemediğini söyleyince, Peygamberimiz Sâbit'i çağırıp eşini boşamasını istemişti. (Nesâî, Talâk, 53). Böyle bir peygamberin ümmetinin "Kol kırılır, yen içinde kalır." gibi sözler etmesi, "Kocadır, döver de sever de" diyerek şiddete duyarsız kalması ne yaman bir çelişkidir!

Tehdit etmek, zorla çalıştırmak, parasına el koymak, tartaklamak ya da ev içinde yok saymak... Hangi şekilde olursa olsun şiddet gören bir kadın, yalnızlık, çaresizlik ve yetersizlik hissederek. Özgüveni zedelenir, öfke ve utanç duyar. Uykusu kaçır, sağlığı bozulur, yaşama sevincini yitirir. Hatta şiddet, çocuklarıyla ilişkisine de yansır. Bütün bunlar, bir insanın aile çatısı altında en çok güvendiği kimselerden zarar görmesi anlamına gelir. Oysa Peygamber Efendimiz der ki, *"Müslüman, elinden ve dilinden diğer Müslümanların zarar görmediği kimsedir."* (Buhârî, İman, 4)

Namus iddiasıyla cinayet işlenir mi?

Aile içi şiddetin en acı örneklerinden biri de namus cinayetleridir. Kadının namusundan aile sindeki erkekleri sorumlu tutan yanlış bir anlayışın izleri, İslam öncesi cahiliye dönemine kadar gidiyor. Hâlbuki Kur'an-ı Kerim, bu anlayışın doğru olmadığını, erkeğin de kadının da sahip oldukları insanlık onuruna ve takva bilincine uygun bir biçimde kendi namuslarından sorumlu olduklarını anlatıyor. *“Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, namuslarını korusunlar.”* (Nûr, 24/30) emrinin hemen ardından, *“Mümin kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, namuslarını korusunlar.”* (Nûr, 24/31) buyuran Allah'ın, namus konusunda her iki cinsten de aynı hassasiyeti beklediği gayet açık değil mi?

Töre/namus cinayeti denen amansız şiddet, kadının boşanmak istemesi, genç kızın ailesinin istediği kişiyle evlenmemesi veya zina ihtimali gibi sebeplere dayandırılıyor. Doğrusu hangi davranışların “namus lekesi” şeklinde adlandırılabilir bir muamma! Sonuçta kadın üzerinde namus bahanesiyle kurulan insafsız baskı, onun varlığını ve haysiyetini yok sayar hâle geliyor.

Elbette bir erkeğin, ailesindeki kadın ve genç kızların güvenliğine özen göstermesi, onları ko-

Peygamber Efendimiz diyor ki,
“Dikkat edin! Sizin, hanımlarınızın
üzerinde hakkınız olduğu gibi,
hanımlarınızın da sizin
üzerinizde hakkı vardır.”

(Tirmizî, Radâ', 11)

ruması gayet doğal. Ancak kendisini savunmasına bile izin vermeden bir kadını cezalandırmanın İslam dini ile bağdaşması mümkün değil. Sözde kadının namusunu, dolayısıyla da ailenin namusunu temizlemek adına elini kana bulayanlar, dinimizin sınırlarını çiğniyor ve katil oluyor. Zira insanın iffetle ilgili bir hatası olsa bile, hukuki yollardan cezalandırılması gerekir ve en yakınları dâhil kimsenin böyle bir infaza hakkı yoktur. Namus cinayeti, hem işleyenin hem de teşvik eden ya da seyirci kalan aile büyüklerinin ortak olduğu büyük bir suçtur.

Ailemde Çocuk Şiddet Görmesin

Çocuk... İnsanın en saf, en temiz hâli. “Saflikları hiç bozulmasa” deriz çocuklarımıza bakarken. Bir yandan büyümelerini dört gözle beklesek de öte yandan “Hiç büyümeseler” diye düşünürüz, “Hep böyle çocuk kalsalar!” Ama zamandır geçecek, çocuktur büyüyecek... Her yeni gün, onu yetişkinlerin dünyasına taşıyacak. Anne baba olmak, o dünyaya yavrusunu en doğru, en güzel şekilde hazırlamaktır aslında. Bu sebeple de anne babalar çocuklarının eğitime, terbiyesine büyük önem verirler. Ancak ne yazık ki kimi zaman eğitim için verilen emeklere hatalar karışır.

Şiddet
sĩnsi bir deprem
gibidir

A photograph of a severely damaged concrete wall. The wall is composed of horizontal layers of concrete and red bricks. There are large, irregular holes and deep cracks in the concrete, revealing the bricks underneath. The overall appearance is one of significant structural decay and deterioration.

**Yuvanızı !
koruyun !**

Terbiye etmek için dövme mi lâzım?

Çocuklara uygulanan şiddetin gerekçesi çoğu zaman “eğitim”dir. Kimilerinin zannettiğine göre, “Dayak cennetten çıkmıştır.” “Kızını dövmeyen, dizini döver.” Çocuğun eğitiminde atılan bir tokat, edilen bir hakaret, sıkılan bir yumruk şiddet sayılmaz! Hâlbuki körpe yüreklerde ne derin izler bırakır alaylar... İntikam gibi, kin gibi, hınç gibi ne ağır duygular yaşatır bağırmalar...

Eğitime şiddet bulaştırmak, eğitimin bir gerekliliği değil, yetişkinlerin öfkesinin, aceleciliğinin, eğitim yöntemleri ve çocuğun ruh dünyası konusundaki bilgisizliğinin, çocukla iletişim kurmadaki

başarısızlığının bir sonucudur. Çocuğun doğruyu öğrenmesi için hatasını fark etmesini sağlamak, onu tatlı bir dille uyarmak ve tekrar denemesine izin vermek ise peygamber yöntemidir.

Hurma ağaçlarını taşıyan küçük bir çocukla Rahmet Peygamberi arasında geçen olay, terbiye etmek (!) için de olsa bir çocuğun şiddeti hak etmediğine en güzel örnektir. Bu çocuğu yakalayanlar, cezalandırması için Peygamberimizin huzuruna getirirler. Ama Peygamberimiz onu azarlamak yerine, “Evlâdım, ağaçları niye taşıyorsun?” diye sorar. “Çünkü karnım aç.” der çocuk. O zaman Peygamberimiz *“Hurma ağaçlarını taşılama da altlarına dökülenleri ye.”* buyurarak ona doğru davranışı öğretir. Kızıp vurmadığı gibi, aksine başını okşayarak *“Allah’ım, bu yavrunun karnını doyur.”* (Ebû Dâvûd, Cihâd, 85) diye dua eder.

Çocuğu suçlamadan önce davranışının sebebini öğrenen, daha sonra da ona alternatif sunan bu tavır üzerinde düşünmek gerekiyor. Çok değil, günde on dakikamızı ayırarak çocuklarımızla ilişkilerimizi daha sağlıklı ve olumlu bir hâle getirmek için zihin jimnastiği yapabiliriz. Okuyarak ve uzmanlara danışarak onları incitmeden eğitmenin yollarını bulabiliriz.

Çok kızmak şiddetin bahanesi mi?

Çocuklar bazen de anne babalarını çok kızdırdıkları için (!) şiddete maruz kalırlar. Bazen yetişkinler “Beni öyle öfkелendirdi ki kendime hâkim olamadım.” diyerek şiddetin gerekçesini açıklamaya çalışırlar. Öfke gelince akıl gider! Acaba çocuğu incitmenin sebebi gerçekten bu mudur? Konuya bir de şöyle bakalım: Çocuğumuzun yaptığı ve bizi çok öfkелendiren o davranışı bizden daha güçlü bir adam yapsa ona da aynı sert tepkiyi gösterir miyiz? Ya da söz konusu hatayı en sevdiğimiz arkadaşımız yapsa, ona da hakaret eder miyiz? Bırakın aynı tepkiyi vermeyi, aynı derecede öfkеленir miyiz? Yoksa alttan alır, sabreder, hoş görür, affeder miyiz?

Bu çelişkinin üzerinde biraz daha düşünelim: Öfkeye engel olamıyor muyuz yoksa engel olmak için yeterince uğraşmıyor muyuz? Öfkeyi şiddete dönüştürmemizin sebebi, kendimizi karşımızdakinden daha güçlü hissetmemiz olabilir mi? Ya da kendimizi çocuğumuzun sahibi gibi görmemiz?

Gerçekten de çocukların şiddete maruz kalmasının en önemli sebeplerinden biri, ebeveynin kendilerini “çocuğun sahibi” zannetmeleridir. Oysa çocuk, yeryüzünün en kıymetli varlığı

olduğu için, insan olduğu için saygıyı hak eder. Çocuk, “Allah’ın emaneti”dir. Eşsiz bir nimet, nadide bir emanet... Dolayısıyla anne babası, onun üzerinde her türlü tasarruf hakkına sahip olmadıklarını, emanetin sahibine bir gün hesap vereceklerini unutmamalıdır.

Yorgun, stresli ve sinirli olduğumuzda aile fertlerimizi incitmemenin etkili bir yolu, sessiz kalmak olabilir. Sevgili Peygamberimiz, *“Biriniz hiddetlendiğinde ayakta ise hemen otursun. Öfkesi giderse iyi, şayet gitmezse o zaman da yaslansın.”* (Müsned, V, 152) demiştir. Öfkeyle kalıp zararlar oturmaya yerine, öfke hâlinde iken “eylemsizlik” diyebileceğimiz bu yöntemi ev içi

ilişkilerimizde uygulayabiliriz. Öfkemiz geçtikten sonra sakın bir dille yaptığımız konuşma, aile içinde çok daha etkili olacaktır.

Çocuk şiddet görürse...

Bazen eller kalkmaz, tekmeler savrulmaz ama görünmeyen bir el yakasına yapışmıştır çocuğun. Sert bir dille azarlanmış, tehdit edilmiş, küçük düşürülmüş, arkadaşlarıyla ya da kardeşleriyle kıyaslanmış, alay konusu edilmiş olabilir. Aile içi çatışmalarda taraf tutmaya zorlanmış, aile fertlerinden birisinin şiddete uğradığına şahit olmuş ya da anne babası tarafından dert ortağı seçilmiş ve çözümlemesi imkânsız problemlerin altında ezilmiş olabilir.

Şiddetin bütün bu farklı görünüşleri, çocuğun duygu dünyasını altüst eder, ruh sağlığını örseler. Hem kendine olan güvenini sarsar hem de anne babasıyla kurduğu bağı zayıflatır. Kendisini suçlu ve çaresiz hissetmesine, yetersiz ve başarısız olduğuna inanmasına yol açar. En kötüsü de şiddeti bir davranış modeli olarak görüp öğrenmesine ve başkalarına uygulamasına sebep olur. Hatta acı günlerin, dayakların, hakaretlerin intikamını almaya niyetlenir ve gün gelir anne babasına el kaldırır.

DR. ELİF ARSLAN

Ona bunları yaşatmayalım!

Yavrumuzu onurlu, erdemli, hem be-
denen hem de ruhen sağlıklı ve mutlu bir
insan olarak yetiştirebilmek için onu her
türlü şiddetten korumaya özen göstere-
lim. Tabi öncelikle farkında olarak veya
olmayarak uyguladığımız kendi şiddeti-
mizden... Davranışlarımızın, sözlerimizin,
bakışlarımızın, kararlarımızın merhamet
mi şiddet mi içerdiği üzerinde bir kez
daha düşünelim. Ailemizi yaralayan söz
ve davranışlarımızı değiştirmek için gay-
ret gösterelim.

Hata yaparak, deneyip yanılarak, düşüp kalkarak hayatı öğrenmeye çalışan çocuklarımızla güzel bir ilişkiyi ancak onlara karşı sabırlı, merhametli ve hoşgörülü davranarak kurabiliriz. Bu noktada, çocukluğu Sevgili Peygamberimizin yanında geçen, yıllarca onunla kalıp ona hizmet eden Enes b. Mâlik'in bize anlattıklarına kulak verelim: *"Resûlullah'a on sene hizmet ettim. Valahi, bana bir kez olsun 'Öf!' bile demedi. Her-*

hangi bir şeyden dolayı, ‘Niçin böyle yaptın?’ ya da ‘Şöyle yapsaydın ya!’ demedi. Yaptığım hiçbir şey için beni ayıplamadı, azarlamadı.” (Müslim, Fedâil, 51-54)

Çocuklarımız da bizim hakkımızda böyle güzel cümleler kurabiliyor mu acaba? Onlar da bizim için aynı şahitlikte bulunabilecekler mi?

Ailemde Yaşlı Şiddet Görmesin

“Ömrün son demi, son baharı” olarak tanımlamış şair yaşlılığı. Yılların olgunluğu ve bilgeliği ile gelen yaşlılık, birtakım zorlukları da beraberinde getirir. İhtiyaçlarını tek başına karşılayamama, hastalık, sosyal hayattan kopma, zihinsel olarak gerileme gibi problemler yaşlılığa eşlik eder. Bir nevi çocukluğa dönüştür bu dönem. Roller değişmiş, çocuklarını merhametle saran kollar, onların merhametini bekler olmuştur. Sevgiyle, şefkatle bakan, çocuklarını kendinden sakınan gözler, onların gözlerindeki ilgi ışığına, sevgi pırlıtısına ihtiyaç duyar artık.

Hayat yolculuğunun bu durağında dengeler de değişmiştir: Şimdi anne babanın hakkı, çocuğun ise sorumluluğu daha fazladır. Bu sorumluluğu Rabbimiz şöyle açıklar: *“Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, anne babanıza da iyi*

AILEMDE MERHAMET İSTİYORUM

davranmanızı kesin bir şekilde emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa, kendilerine ‘öf!’ bile deme; onları azarlama; ikisine de güzel söz söyle. Onlara merhamet ederek tevazu kanadını indir ve de ki: Rabbim, Tıpkı beni küçükken koruyup yetiştirdikleri gibi sen de onlara acı.” (İsrâ, 17/23-24) Böyle bir ölçüden sonra bırakın yaşlı anne babaya fiziksel şiddet uygulamayı, onları azarlamak ya da bıkkınlıkla “öf!” demek için bile geçerli mazeretimiz olmadığı açıktır.

Buna rağmen, toplumun her kesimini etkileyen şiddetten yaşlılar da önemli ölçüde etkileniyor. Üstelik yaşlılar en kolay incinebilen grubu oluşturuyor. Büyüklerimiz kimi zaman vurmak ve tartaklamak gibi fiziksel şiddete, kimi zaman azarlamak ve susturmak gibi sözlü şiddete, kimi zaman da malına el koymak gibi ekonomik şiddete maruz kalabiliyor. Hâlbuki Sevgili Peygamberimiz onlar hakkında şöyle buyuruyor: *“Küçüklerimize merhamet etmeyen, büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir.”* (Tirmizi, Birr, 15) Yaşlılara saygı göstermeyen, Hz. Peygamber’in ümmetinden olmayı hak etmiyorsa onlara şiddeti reva görenin durumu nasıl ifade edilebilir ki!

Yaşlı şiddet görürse...

Anne babanın yaşlanmasıyla başlayan imtihanda her şeyden önce evlâdın unutmaması gereken, anne-babasının onun için yaptığı fedakârlıklardır. Kur'an-ı Kerim de anne babaya iyi davranmamızı emrederken bu fedakârlıkları hatırlatır: *"İnsana da anne babasına iyi davranmasını emrettik. Annesi sıkıntı üzerine sıkıntıyla onu karnında taşımıştır. Onun sütten kesilmesi iki yıl içinde olur. (İşte bu yüzden) biz insana şöyle emrettik: Bana ve anne babana şükret. Dönüş ancak banadır."* (Lokmân 31/14)

Bazen bir şey sorduklarında, bir konuda fikirlerini ifade ettiklerinde azarlanıverir yaşlılar. Oysa onlar çocukları küçükken defalarca aynı soruyu sorduğunda bıkmadan cevap vermişler; çocuklarının hatalarını, dikkatsizliklerini telafi etmişler; acemiliklerine sabır göstermişler; nazlarına katlanmışlardır. Hastayken geceleri uykusuz kalarak başında beklemişlerdir. Şimdi evlatlarından aynı şekilde muhabbet ve şefkat görmelidirler. Bazen onlar da hastalanacak, nazlanacaktır. Çünkü sevgiyi hissetmek, duymak isteyeceklerdir. Değerli olduklarını, işe yaradıklarını, tecrübelerine ihtiyaç duyulduğunu bilmek isteyeceklerdir.

O hâlde, aile içinde büyüklerimize her anlamda destek olalım ve “yük olma” duygusunu yaşamalarına müsaade etmeyelim. Yaşlılarımızı ihmal etmeyelim; kendi kendilerine yetemedikleri, kişisel ihtiyaçlarını tek başlarına karşılayamadıkları dönemde temizlik, beslenme ve bakımlarını itinayla ve sevgiyle yapalım. Şaşırpıp unutulursa, düşürüp kırarlarsa hoş karşılayalım. “Bu yaştan

sonra parayı ne yapacak? Biz bakıyoruz ya! Yediği önünde yemediği arkasında.” gibi gerekçelerle gelirine ya da malına el uzatmayalım. Anne veya babasının yaşlılık dönemine yetiştiği hâlde gönüllerini hoş tutmayı, onlara hizmet ederek Allah’ın rızasını kazanma fırsatını kaçıranı, Peygamberimizin *“Burnu sürtülsün!”* (Müslim, Birr, 9) diyerek kınadığını unutmayalım.

Ailemiz Merhamet Ocağı Olsun

İnsan, merhameti anne kucağında tadar. Annesini ve babasını izleyerek, onların sözlerini dinleyip davranışlarını örnek alarak büyür. Şefkatle de şiddetle de çok küçük yaşlardan itibaren tanışır. Belki başta söylediğimiz sözü tekrarlayanın zamanıdır: Şiddet kelimesinin kesinlikle uğraması gereken yer ailedir. Zira Allah, ailenin yapı taşı olarak eşler arasında sevgi ve merhamet var etmiştir. Eşler şiddetten arınmış, sevgi ve merhamete dayanan bir ilişki geliştirirse, bu ilişki bütün aileye sirayet edecek, oradan da topluma yayılacaktır. Ama muhabbet bağları kopar, şefkat damarları kesilirse aile kendi içinde çözüldüğü gibi, toplum da zayıflayıp huzurunu kaybedecektir.

Unutmayalım ki,
Allah'ın merhametine mazhar
olmanın en etkili yollarından biri,
insanlara merhamet etmektir.

Peygamber Efendimiz bu gerçeęi
şöyle dile getirir: *“İnsanlara merhamet
etmeyene Allah da merhamet etmez.”*

(Buhârî, Tevhid, 2)

Hele de bu insanlar, eşimiz,
çocuklarımız, aile
büyüklerimiz ise...